

Monumentul de pe Muntele Azuga
dedicat Arhimandritului Justin Șerbănescu

DIN ACTIVITATEA ARHIMANDRITULUI JUSTIN ȘERBĂNESCU, CONFESORUL DIVIZIEI 2 VÂNĂTORI

Prof. univ. dr. Ion GIURCĂ¹

Războiul de Întregire a României (1916-1920) a scos în evidență locul și rolul Clerului militar, angajat și angrenat în activitățile stabilite prin cadrul normativ existent în perioada neutralității și cel elaborat pe durata conflagrației. Unul dintre cei aflați în structurile active ale armatei în august 1916 a fost Arhimandritul Justin Șerbănescu, o figură reprezentativă a armatei române, singurul din rândul confesorilor militari decorați cu Ordinul „Mihai Viteazul” clasa III-a.

A fost rănit în luptele din Carpații de Curbură în noiembrie 1916, s-a implicat în conducerea Regimentului 21 infanterie în perioada apărării Văii Prahovei, a căzut în prizonierat și a evadat din lagăr, pentru ca după câteva luni de zile să ajungă la unitatea sa, aflată în toamna anului 1918 la Galați.²

Odată cu reîntrirea României în război la 10/23 noiembrie 1918, căpitanul preot Justin Șerbănescu a solicitat să fie remobilizat, fiind

numit confesor militar la Divizia 2 Vânători, cu care a participat la operațiile militare din Transilvania și Ungaria, fiind unul dintre puținii dar fericiții preoți militari care a intrat cu trupele române în Budapesta la 4 august 1919.

În fondurile Arhivelor Militare Naționale Române se află câteva documente care scot în evidență activitatea celui căruia îi consacram prezentul studiu, cu referire la perioada după ocuparea Budapestei.

Divizia 2 Vânători s-a constituit la remobilizarea armatei române la 28 octombrie/10 noiembrie 1918, având ca bază Regimentele 2, 3, 9 și 10 Vânători, care aparținuseră diviziilor de infanterie cu aceeași nume, cărora li s-a adăugat câte o baterie din Regimentele 2 și 24 Artilerie, 8 Obuziere și 2 Artilerie munte.

Intrarea diviziei în Transilvania s-a produs ceva mai târziu, în primele zile ale lunii decembrie 1918, când, transportate pe calea ferată pe direcția Predeal, Brașov, Sibiu, Sebeș, Petroșani, cea mai mare parte a unităților au luat sub control zona Sibiu, Sebeș, Simeria, Petroșani, cu misiuni de asigurare a ordinii și interzicerii evacuării de bunuri materiale și culturale din Transilvania în Ungaria. Ulterior divizia a luat sub control zona Zlatna, Deva, Hunedoara, Hațeg, Lupeni, cu aceleași misiuni, pe care le-a îndeplinit până spre sfârșitul lunii februarie 1919, perioadă în care zona de dislocare a fost extinsă către vest până pe crestele Carpaților Occidentali.

În perspectiva ofensivei planificate pentru jumătatea lunii aprilie, Divizia 2 Vânători a realizat un dispozitiv de luptă între Mureș și Crișul Repede, având ca direcții de înaintare văile Crișurilor Negru și Alb, Valea Mureșului la nord de cursul de apă. După ce a respins atacurile trupelor ungare în noaptea de 15/16 aprilie 1919, unitățile diviziei au trecut la ofensivă pe direcția generală Brad, Békéskaba, Szarvas, Szolnok, la sfârșitul lunii ieșind cu forțele principale la Tisa. Înlocuită de către unități din Divizia 18 infanterie, Divizia 2 Vânători a fost concentrată în zona Nyiregyháza, în rezerva Grupului de „Nord”.

Pe timpul ofensivei armatei maghiare declanșate la 20 iulie 1919, Divizia 2 Vânători a participat la contraofensiva trupelor române, lichidând capul de pod inamic de la Rakamáz, apoi la ofensiva pe direcția generală Budapesta, care a fost ocupată de către unități române la 4 august.

Prezența Arhimandritului Justin Șerbănescu la Budapesta a fost de scurtă durată, contextul părăsirii capitalei ungare rezultă din raportul privind activitatea sa pastorală în cursul lunii august 1919, înaintat Serviciului religios din cadrul Marelui Cartier General la 1 septembrie 1919, în care arăta că serviciul său „...s-a desfășurat întotdeauna în tot ceea ce privește exercitarea serviciilor bisericești prin spital cu cei suferinzi și pe la diferite unități în fața ostașilor, cărora le-am împărțit

Generalul Constantin Șerbescu, comandantul Diviziei 2 Vânători

cărțile ce mi-ați trimis. Ziua de 15 august, adormirea Prea sfintei Fecioare și onomastica M.S. Regina Maria am săvârșit în Pesta Mică, pe întreaga divizie cu mare fast și sobor de preoți militari pentru care cu respect vă înaintez o formulă alcătuită și rostită de smerenia mea cu ocazia onomasticii. Totodată, vă supun la cunoștință că Ministerul de Război, cu Ordinul nr. 3106/1919 (din 4 august 1919 - n.a.) m-a însărcinat să mă duc la Porumbacul pentru a descoperi morții căzuți în lupta de la 17 septembrie 1916 și îngropa într-un cimitir anume făcut și a li se face un parastas mare convenit eroilor în ziua morții lor, însă pentru această frumoasă și generoasă faptă întâmpin mari dificultăți și tare sunt amărât. În lipsa mea de la spitalul ce am fost însărcinat cu căutarea bolnavilor, am însărcinat pe părintele Comănescu de la Regimentul 2 Vânători.”³

Fiind în curs de pregătire activități care să marcheze la Budapesta trei ani de la intrarea României în Războiul de Întregire, Arhimandritul Justin Șerbănescu a pregătit o rugăciune care urma a fi rostită în ziua de 15 august 1919 cu ocazia onomasticii Reginei Maria: „Nădejdea tuturor marginilor pământului și a celor ce sunt pe mare departe, Doamne Dumnezeu nostru, care le ești neajuns și neschimbat cel ce locuiești în lumina cea neînserată;

care ai luminat ziua cu lumina de soare și noapte o ai strălucit cu raza ta de foc. Ție ne rugăm pentru Regina noastră Maria care cu evlavie cea din inima sa curată, te preamărește pe Tine și așteaptă de la Tine mare și multă milă. Cercetează-o pe ea din sfânt locașul tău cu bunătatea Ta, mântuiești-o pe ea de tot viforul și ispitele acestei vieți omenesti precum ai mântuit din primejdia valurilor mării pe sfânta Elena, întărește viața ei, ocrotește-o pe ea cu puterea Ta cea sfântă, Dă-i gândurilor sale duhul înțelepciunii Tale, Duh drept și umilit, înnoiește întru dânsa, ca în toate zilele să-și aducă aminte de mărita venire a Ta și de supușii robi tăi pre care Tu i-ai dat să-i stăpânească.

Pentru aceia dă Doamne Reginei noastre Maria, îndurările și milele Tale cele mari și bogate. Sfințește-o pe ea cu puterea dreptei Tale celei mântuitoare, acopere-o pe ea cu acoperământul aripelor Tale, pentru că Ție slujește și Ție se închină ca Împăratului și Dumnezeu. Așa Doamne auzine pre noi care ne apropiem de Tine prin rugăciunea aceasta și privește cu ochiul tău cel milostiv la lipsele noastre și primește Doamne rugăciunile ce se aduc Ție pentru sănătatea și stăpânire fericită a Reginei noastre Maria, precum ai primit darurile lui Avel și jertfele lui Noe, arderile cele întregi ale lui Avram, preoția lui Moise și a lui Aron, cele de pace a lui Samoil; întrarmează-o pe ea cu arma bunăvoinței Tale, iar în ziua de război întărește brațul ei ca să fie biruitoare peste supritorii ei și ai poporului său, grăiește în inima ei cele bune pentru poporul Tău și sfințele Tale biserici, ca întru liniștea sa viață să petrecem și noi servitorii tăi. Înșufle-i Doamne în inima ei, Duhul dragostei de țară și neamul românesc, mila asupra sărmanilor și ocrotirea asupra celor necăjiți și ne dă nouă tuturor în zilele stăpânirii sale, pace, liniște și bună

sporire și binecuvântează Doamne armele și pe ostașii ei spre restaurarea și susținerea liniștii în Țara ei România Mare, dăruită de Tine prin milostivirea Ta, căruia i se cuvine slava și cinstea în veci. Amin.”⁴

În lipsa Arhimandritului Justin de la activitățile din 15 august 1919 desfășurate la Budapesta, plecat la Porumbacu de Sus, cu prilejul Te-deum-ului din ziua de Sfânta Maria, cel care a vorbit în fața comandantului Diviziei 2 Vânători, ofițerilor și trupeii din această mare unitate aflată în Budapesta, a fost preotul Iosif Comănescu, confesorul Regimentului 2 Vânători „Regina Elisabeta”, prezent în mijlocul ostașilor pe care îi păstora în toată perioada luptelor din Transilvania și Ungaria în anii 1918 și 1919. În cuvântul său, supus inițial aprobării noului comandant al diviziei, generalul Constantin Șerbescu, distinsul preot a spus, între altele: „În drumul nostru triumfal, vitejia strămoșească ridicată la valoare, în clipele mari ale vremurilor prin care trecem, ne-a îngăduit să ocupăm cu hotărâre și să zăvorâm în această veche cetate Chesaro-Crăiască, de care suntem legați prin atât de zguduitoare amintiri, și să aducem drept prinos de recunoștință către Domnul cel Tare și Mare în războaie, cârmuitorul destinelor indivizilor și popoarelor, această cucernică serbare a Victoriei Armiei noastre. Pentru a doua oară în istoria milenară a poporului maghiar, această capitală a fost ocupată de turci și acum de români. Dar pe când rostul ocupației turcești era pornit din îndemn de lacomă și trufașă cucerire, pe atunci noi, noi, cărora abia ne-a fost îngăduit să mai cuprindem încă odată cu privirea adăpostirile prădate și batjocorite ale hărniciei noastre de odinioară, noi am venit să batem cu pâine pe un popor, care de o mie de ani ne-a împroșcat cu pietre, am venit să

ridicăm din prăpastia pieirii pe un popor care a vrut să ne sugrume.

Desfășurarea măreață a drapelului zdrăntuite ca și inimile noastre în această capitală, ne confirmă încă odată acea lege a evoluției omenirii, că popoarele ca și indivizii se ridică prin virtuțile lor morale și cad și se prăbușesc prin ruina virtuților lor. Și să mă credeți Domnilor, că un ideal se realizează nu numai cu sabia și cu iscusința minții, ci mai cu seamă cu iubirea de adevăr și dreptate, cu iubirea de Dumnezeu, care este perfecțiunea adevărului și dreptății, și noi serbăm azi un triumf al adevărului și dreptății.

Totodată, cu acest prazinic al biruinței noastre, noi mai serbăm și trecerea în împărăția veșniciei a acelei mai îndurerate mame, a acelei mai nobile și prea curate fecioare, a acelei mai de Dumnezeu împodobite cu toate darurile divine și cu toate fumusețile firii, dintre fecioarele pe care le-a putut cuprinde vreo data zidurile Ierusalimului. Aleasă de Dumnezeu, Prea curata mama a lui Isus a cuprins în feciorelnicul ei pântece pe Acela, care mai presus de cât toți filozofii vremurilor a arătat, și a învățat că scopul vieții omenesti este iubirea, iubirea de Dumnezeu, adică iubirea de adevăr, de dreptate, bunătate, blândețe, jertfire de sine, recunoștință virtuții, spre care noi în toate acțiunile noastre trebuie să tindem, numai pentru că suntem creștini, ci și dacă voim să trăim mult și bine ca români în de Dumnezeu binecuvântata scumpă noastră Țară Strămoșească. Poporul nostru drept recunoștință pentru binefacerile darurilor, cu care a fost împodopită Mama lui Isus, se pregătește cu post și rugăciune timp de două săptămâni în cinstea numelui Ei.”⁵

În acea zi, pe bună dreptate, dar și conform obiceiurilor vremii, așa cum s-a întâmplat și în deceniile care au urmat, indiferent de regimul politic din România, atenția

era îndreptată spre o personalitate care trebuia să fie în prim planul evenimentelor de orice natură.

Prin urmare, cuvântul preotului Petre Comarnescu s-a înscris în mersul implacabil al evenimentelor, rostind în fața celor adunați în capitala Ungariei care încet, încet, era adusă la starea de normalitate: „Și tot în această zi, Neamul Românesc de pretutindeni serbează numele celei mai frumoase Crăieșe, a celei mai nobile și mai iubite Regine din lume - numele Reginei Maria, doamna a toată Țara Românească. Și precum Mama lui Isus Hristos, a însoțit pe fiul său în toată tragedia Lui de martiriu, așa și Mama Țării Românești a lăsat parte din zbuciumul inimii Ei, la toate clipele de durere și înălțare a Neamului Românesc, pentru că atât Isus Cristos, cât și neamul românesc s-au sacrificat pentru un ideal, pentru triumful iubirii, adevărului și dreptății. Însă durerea calvarului pentru realizarea idealului nostru a lăsat urme adânci în inimile noastre, ne-am prăpădit și fii și frații și părinții și prin inimile surorilor, soților și mamelor noastre a trecut sabia durerii. Dar, te-am văzut slăvită Doamnă alături de suferința noastră și ne-am ușurat durerea. Te-am văzut Măria Ta în furia războiului mare prăpădindu-ți Domneasca Ta odraslă, de al cărui nume legăm atâtea nădejdi. Te-am văzut alături de suferința noastră părăsindu-ți Regalul Tău palat, cuibul ferecat al visurilor noastre și albă surată în aureola idealului, în timp de iarnă urmași în drum pribeag pe Viteazul tău soț, împrejmuit de viteaza lui Oștire, însângerată și tu privind în zarea depărtată peste țări și peste mări îmbărbătai și mângâiai pe Marele Împărat care ca și geniul Neamului nostru cu un ochi plângea și cu un altul râdea. Și de câte ori urcând cărarea, vedem fluturând din fereastra Palatului lui Cuza Vodăb (referire la reședința regelui Ferdinand I de la Iași n.a.) falnicul nostru drapel împrejmuit de drapelele engleze, franceze, italiene, și americane, de atâtea ori ne întorcem la front cu povara nădejdei și a biruinței noastre. Te-am văzut în spitale îndurând cu resemnare mirosul cărnii putrede a rănilor vitejilor tăi fii mângâind și îmbărbătând cu glasul tău de argint, răzbind în alba haină de inger printre paturile bolnavilor, dând leacuri tămăduitoare, pentru a-ți scăpa Fii Țării din ghiarele celor mai istovitoare, pentru și mai monstruoase boale. Te-am văzut în mijlocul voinicilor care luptau în tranșee cu capetele descoperite pe moarte și viață pentru glia lor și a părinților lor. Dar te-am mai văzut slăvită Doamnă.

...Trei ani de zile se împlinesc astăzi în ziua de Sfânta Maria de când fii Olteniei, Munteniei și Moldovei, spintecând desigurile și răzbatând culmile Carpaților au deschis largă calea drapelelor izbăvitoare. Atunci lanțurile au trosnit din închieturi hotarele sau prăbușit și un popor robit a fost chemat la o viață superioară.

Arhimandritul Justin Șerbănescu

Onorat Corp ofițeresc, iubți ostași!

Domniilor voastre, care ați mai rămas din șirurile mărite prin fii și părinții și frații viteji cari v-au căzut alături. V-ați întregit astăzi rândurile prin fii, frații Basarabiei, Bucovinei, Ardealului, Maramureșului, Crișanei și Banatului. Astăzi Armata Regală a toată țara românească a pecetluit definitiv hotarele Țării și și-a cucerit prestigiul meritat în fața lumii întregi. Fiți mândri și statornici în această cinste și glorie, pentru slava lui Dumnezeu, mărirea și viitorul de aur al Neamului Românesc, aici în răsăritul Europei.”⁶

Trimiterea Arhimandritului Justin Șerbănescu la Porumbacu de Sus nu era întâmplătoare, acesta fiind unul dintre participanții la ofensiva din zilele de 16, 17/29, 30 septembrie 1916, soldată cu o efemeră victorie a Diviziei 4 Infanterie, din care făcea parte și Regimentul 21 Infanterie „Ilfov”, când pierderile în ofițeri și trupă au fost mari, pe măsura eroismului celor angajați în luptă. În timpul avut la dispoziție, cu sprijinul locuitorilor din zonă și a autorităților județului Făgăraș, misiunea primită a fost îndeplinită, astfel că, cu câteva zile mai târziu decât data stabilită, la 22 septembrie 1919, la Porumbacu de Sus a fost finalizat cimitirul eroilor, prilej

Monumentul eroilor Diviziei 2 Vânători de la Oradea

cu care a fost organizat un parastas, la care au participat oficialități civile și militare din județul Făgăraș.

Slujba de pomenire a fost oficiată de către un sobor de 24 preoți, activitățile desfășurându-se după un program stabilit, care a inclus și o procesiune, iar la cimitir Arhimandritul Justin Șerbănescu a rostit o cuvântare, în care, adresându-se participanților, a spus: „Sufletele lor întru bunătați se vor sălășui și pomenirea lor în Neam și Neam va fi. Fericiți sunt toți pe cari i-ai ales și i-ai primit Doamne și săminția lor va moșteni pământul. Într-o zi frumoasă de un început de toamnă înaintau cu pași repezi, peste munții Carpați, tinerii voinici și bravii dorobanți, împinși de dorul sacru pentru a vedea pe ai lor scumpi și iubiți frați și a-i scăpa din lanțurile robiei cu care de veacuri erau încătușați de către barbarii și cruzii lor tirani. Și cine erau acești aprigi și zeloși dorobanți? Erau fii patriei române, erau eroii din Regimentele 6 și 21 Infanterie, 6 Vânători și 2 de Artilerie, care în ziua de 17 septembrie 1916 au luptat pe câmpul Porumbacului și care astăzi dorm somnul de veci în aceste

morminte sfinte, într-un pământ consfințit cu însăși sângele lor, care sub focul intens al artileriei, ploaia de obuze și a gloanțelor de mitraliere inamice, înaintau cu ura spre malurile Oltului.

Acești eroi, cu un avânt și curaj de nedescris, au înfruntat și disprețuit capriciul morții, iar când au căzut tot s-a mai auzit- Înainte fraților, Dumnezeu e cu noi. Au luptat ca eroi și au murit ca mucenici, jertfindu-se pentru Patrie, Neam și Rege și pe ale căror morminte care stau în fața noastră, s-a creat România Mare de astăzi, iar din sângele lor va răsări o nouă eră care va sigila faptele lor mărețe de glorie și mândria neamului nostrum românesc.

Numai prin lupte și războaie o țară se poate înălța și o armată se poate glorifica, sentimentele calde și pline de însuflețire pentru îndeplinirea idealului nostru național, ne mărturisesc îndeajuns cine au fost și ce au făcut acești eroi.

Citez aici câteva nume de eroi: Colonelul Iacobini Gheorghe, șef de stat major al Diviziei 4 Infanterie; maiorul Porumbaru din Regimentul 6 Vânători; Locotenent Buruiiană din Regimentul 21 Infanterie; locotenentul Dumitrescu Constantin din Regimentul 6 Vânători; locotenentul Vâlsănescu din Regimentul 21 Infanterie și alți eroi pe care i-am văzut în ziua măreață a luptei în prima linie și la cot cu soldații, încurajându-i și îmbărbătându-i la luptă. Acești eroi mergeau la luptă ca flăcării la nuntă, chipeși, frumoși și cu flori împodobiți, gândul și inima lor fiind- să mergem fraților înainte la Tisa.

Ca să consfințim ziua măreață a crucificării acestor eroi și să sărbătorim duhovnicește pe vitejii dorobanți, ne-am adunat astăzi cu toții pe câmpul de onoare al Porumbacului și în fața mormintelor lor, le-am săvârșit acest sfânt parastas de vrednică amintire și a lor pomenire, numele lor va fi trecut

în Cartea Vieții veșnice și scrisă cu slove de aur, țara le va fi recunoscatore, iar Biserica noastră nu va uita a-i pomeni la sfintele slujbe, rugându-se bunului Dumnezeu pentru fericirea lor cerească, iar noi acești de față cu genunchii plecați și cu sufletele curate, să le zicem: Dumnezeu să-i ierte și să-i odihnească. Amin.”

După încheierea misiunii primite în legătură cu Cimitirul Eroilor de la Porumbacu de Sus, Arhimandritul Justin a revenit la Budapesta, unde se afla comandamentul Diviziei 2 Vânători, reluându-și activitățile specifice.

La 18 noiembrie 1919 s-a deplasat odată cu comandamentul diviziei de la Budapesta la Szolnok, apoi la Oradea. La 30 noiembrie 1919 de la Oradea Mare a transmis Serviciului Religios al Marelui Cartier General un raport în care a prezentat modul în care și-a desfășurat activitatea la Porumbacu de Sus: „De la 24 august a.c. și până la 9 octombrie a.c. timpul l-am întrebuințat la Porumbacu de Sus cu facerea cimitirului monument, dezgroparea osemintelor eroilor căzuți în lupta de la 17 septembrie 1916 și îngropați în acest frumos cimitir a căror solemnitate a fost efectuată în ziua de 22 septembrie 1919.

După terminarea acestei însărcinări ce mi-a fost dată de Ministerul de Război cu Ordinul Nr. 3106 din 4 august a.c., m-am ocupat iarăși cu alinarea durerilor sufletești ale bolnavilor de prin spitalul diviziei și căutarea lor cu cele spirituale. M-am silit pe cât am putut, ca pentru ostașii morți în Kiș-Pest (cartier în Pesta - n.a.) să le ridicăm un monument, pentru a nu rămâne străini printre străini, a cărui solemnitate a avut loc în ziua de 13 noiembrie 1919 în fața D-lui general comandant al Diviziei II-a Vânători, ofițeri și trupă, apoi pe ziua de 1 noiembrie 1919 am părăsit pământul Ungariei și tot drumul în timpul retragerii l-am făcut cu

Regimentul 3 Vânători cu trupa pe jos, dându-mă de exemplu a tăriei mele fizice și încurajare la drum.”⁸

Pe ziua de 26 noiembrie 1919 cu ocazia trimiterii în concediu a contingentelor 1910-1912, Arhimandritul Justin Șerbănescu a oficiat un Te-deum și alcătuit o rugăciune numai pentru ei a trimis-o Serviciului Religios din Marele Cartier General: „Doamne Dumnezeu părinților noștri, cela ce ai condus la biruință și izbândă în războaie pe David Împăratul și pe Moise sluga Ta în vremurile de demult și în timpurile părinților noștri, pe bvoievozii Ștefan, Mihai și regele Carol, iar în timpul de acum ai binevoit, ca prin a ta nemărginită bunătate, să ridici neamul românesc din căderea lui și cu puterea Ta ai intramat cu platoșa credinței ceata pe ostașii noștri binecredincioși, care prin înțelepciunea iubitorului de Hristos Regele Ferdinand I-u, au biruit și umilit pe vrăjmașii neamului nostru românesc, care căuta să ne cotopească și au batjocorit sfintele tale biserici; Tu Doamne bunule și mult îndurate ne-ai înălțat și glorificat, Tu și acum stăpâne cel ce ai vegheat în tot timpul acestui război peste noi umiliți și nevrednici robii Tăi, tinde mâna ta cea prea înaltă și binecuvântează pe acești viteji ostași, care acum au săvârșit lupta și credința ș-au păzit, a se întoarce la casele lor sănătoși, glorioși și veseli pe dânsi îi arată, trimitele îngerii apărători împotriva vrăjmașilor văzuți și nevăzuți ca și prin trimiți să se proslăvească numele Tău cel sfânt, al Tatălui, al Fiului și al sfântului Duh. Amin.”⁹

Pe durata ceremonialului militar și religios, conform celor scrise de către autorul rugăciunii, entuziasmul celor care urmau să plece acasă a fost mare, cu sufletele înalte și pline de sentimente patriotice și creștinești. Raportul se încheia cu mărturisirea că se silea să facă totul

cum este mai bine și tot ce poate fi folositor spre binele și folosul armatei, țării și bisericii.

Aflate în afara zonei operațiilor militare, unitățile Diviziei 2 Vânători au trecut la execuția unui program de instrucție și educație specific perioadei de pace, astfel că momentele de activitate intense erau marcate și de cele, firești, de relaxare.

Sărbătoarea Crăciunului a fost un nou prilej pentru confesorul Diviziei 2 Vânători pentru a organiza ceremoniale religioase, așa cum a fost cel din ziua de 24 decembrie 1919, când a rostit o emoționantă rugăciune: „Doamne Dumnezeu nostru cela ce bine ai voit ca pentru mântuirea noastră să trimiți pe unicul Tău fiu pe acest pământ, luând trup firesc din prea curata Fecioară Maria și să se nască în peștera sărăcăcioasă, smerindu-se pe sine ca un om și a înălțat pe neamul cel căzut prin viclenia vrăjmașului, căruia Împărații de la Persida cu daruri scumpe i s-a închinat ca un Împărat și Dumnezeu.

Și precum Tu, Stăpâne Doamne, ai primit și binecuvântat acele daruri aduse de Împărat, așa te rugăm Bunule, binecuvântează și darurile acestea care s-au adus aici de robii tăi, iar pe cei ce le vor primi și se vor înfrupta și le vor purta cu sănătate și zile îndelungate și dăruiește ca prin acestea să se preamărească prea sfânt numele Tău în veci. Amin.”¹⁰

Textul rugăciunii a fost transmis la 20 ianuarie 1920 șefului Serviciului Religios al Marelui Cartier General, odată cu „cele mai calde urări și felicitări pentru Anul Nou, dorindu-vă mulți și fericiți ani.”¹¹

Un eveniment important din primăvara anului 1920, de care se leagă numele Arhimandritului Justin Șerbănescu, l-a constituit participarea sa la oficierea unui parastas în ziua de 4 aprilie 1920 la Oradea în memoria ostașilor din Divizia 2 Vânători¹² căzuți în luptele

împotriva Armatei Roșii maghiare, în anul 1919. Confesorul Diviziei 2 vânători fusese însărcinat cu adunarea și transportarea la Oradea a resturilor pământești ale eroilor căzuți pe teritoriul unde s-au desfășurat lupte în vara anului 1919. În îndeplinirea misiunii, fusese ajutat de ofițeri și trupă din unitățile care au luptat în acele locuri, care au exhumat și transportat la Oradea osemintele celor identificați, unde au fost înmormântați în Cimitirul municipal.

Din inițiativa comandantului Diviziei 2 Vânători, la Oradea, în Cimitirul municipal, a fost ridicat un monument în parcela unde erau înmormântați eroii români. După un ceremonial religios desfășurat la Catedrala ortodoxă din Oradea, a urmat o procesiune la mormintele eroilor din cimitirul municipal, la care au luat parte: membrii ai familiilor eroilor, reprezentanți ai Ministerului de Război, Comandamentului de Vest, Corpului 6 Armată, ofițeri din garnizoana Oradea, ofițeri și trupă din fiecare regiment al diviziei, prefectul județului Bihor, reprezentanți ai Bisericii greco-catolice și greco-ortodoxe, primarul orașului, elevi și un nimeros public.

Ceremonialul militar de la cimitirul municipal a inclus depunerea de coroane, oficierea de către Arhimandritul Justin Șerbănescu a trisaghionului (rugăciune rostită de către protos în numele întregii adunări liturgice pentru a fi învredniciți a aduce, împreună cu îngerii, cântarea întreită sfântă) și sfințirea mormintelor de către confesorul Diviziei 2 Vânători, urmat de cuvântări rostite de către comandantul diviziei, generalul Constantinescu, comandantul Diviziei 17 infanterie, maiorul Eugen Vârtejanu din Regimentul 2 Vânători (decorat cu Ordinul „Mihai Viteazul”) și Episcopul greco-ortodox Roman R. Ciorogariu.

Cuvântul Episcopului orădean a fost emoționant și receptat la ade-vărata semnificație de către partici-panți: „Sculați morților și vedeți că au venit la voi camarazii voștri, care împreună cu voi au purtat crucea suferințelor în războiul sfânt al ne-amului românesc, să facă mormânt sfânt din moaștele voastre de eroi și să bea din paharul morții din care voi a-ți băut, rostind la mormântul vostru jurământul că vor fi gata când patria-i va chema să apere moșteni-rea voastră!

Sculați morților și vedeți că au venit la voi cei care au dezrobit aceste hotare cu vitejia lor și vă înconjoară cu pietatea cu care se apropie credin-ciosul creștin de Sfântul Mormânt al eroului de pe Golgota. Precum acel sfânt mormânt ține loc de respira-ție creștină pentru suflarea creștină, așa loc de respirație patriotică să vă aducă prin osul recunoașterii sfinte a sufletului românesc care va fi de acum înainte mormântul vostru, veșnic grăitor despre iubirea de patrie a eroilor prin care au fost apărată

și întregită țara, prin care noi am devenit cetățeni români.

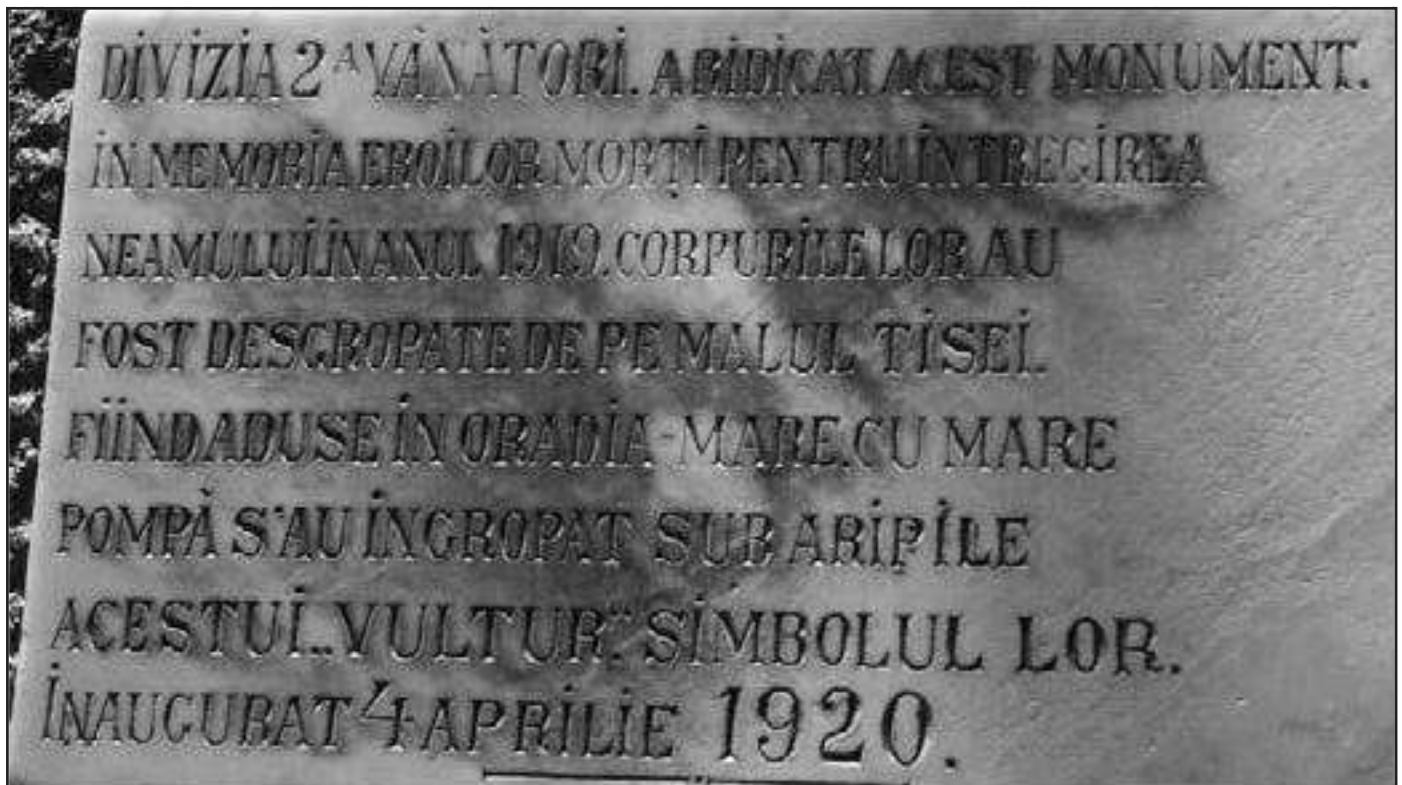
Sculați morților și vedeți România Mare, înfăptuită cu sacrificiul sângelui vostru, cum moșii și strămoșii voștri o visau, acest rotund pământ românesc binecuvântat de toată podoaba crea-țiunii dumnezeiești, care cu nu mai e un vis ci o dulce realitate care te face nerăbdător de a muri pentru această Înviere a neamului românesc. Biserica noastră, în a cărei lege ați murit, moarte de eroi, cu smerenia evlaviei vine să-și dea partea sa din acest înălțător act de pietate, a camarazi-lor voștri, care și a tuturor românilor pentru că voi pentru toți ați murit.

Eroi anonimi ai epopeii neamului românesc, dormiți în pace! Biserica vă primește în pomelnicul martirilor legii strămoșești și nu va înceta a vă pomeni în rugăciunile sale pentru a ținea viu cultul eroilor care ne-au dez-robit și au creat România Mare.

Pomenirea memorie voastre va fi o răsplată, afară de aceea ce o pot da românii, răsplata lui Dumnezeu dincolo de mormânt. Binecuvântată fie memoria voastră în veci. Amin.”¹³

Demobilizarea Diviziei 2 Vânători în primăvara anului 1920 a marcat și o schimbare în viața Arhimandritului Justin Șerbănescu, acesta fiind mutat în București, la Spitalul Militar „Regina Elisabeta”, unde în calitate de confesor și-a îndeplinit cu aceeași credință și devotment misiunea sa, fiind caracterizat de către generalul medic Mihail Butoianu „o adevă-rată podoabă a clerului monahal”, o evaluare corectă și bine meritată pentru cel care a făcut un crez și o misiune activitatea sa în armată până în anul 1940, retrăgându-se apoi la Mănăstirea Cernica, unde a slujit până la sfârșitul vieții.

Din întreaga sa activitate ca preot militar, gestul său din toamna anului 1916, pentru care a primit Ordinul „Mihai Viteazul” clasa III-a, rămâne cel mai semnificativ: „Pentru price-pera, vitejia și dragostea de patrie de care a dat dovadă pe câmpul de luptă în anul 1916, când văzând că Regimentul «Feldioara» a pierdut în lupte aproape pe toți ofițerii și pe comandantul care fusese rănit pe Muntele Clăbucetul Taurului, a luat

Placa comemorativă pe monumentul de la Oradea

comanda regimentului, și luptând zi și noapte, a respins pe inamic până la Muntele Susai, oprindu-l de a ocupa Azuga. În luptele de pe muntele Dihamului, a condus un batalion de dispersați, iar la 17 noiembrie 1916, fiind pentru a doua oară rănit pe muntele Sorica refuzând evacuarea pentru a nu se despărți de vitejii săi ostași.”¹⁴

În anul Centenarului Marii Uniri, membrii Asociației Turist Club Carpatic, sub deviza „Un erou român - 100 de ani de la Marea Unire”, l-au ales ca reprezentativ pe Arhimandritul Justin Șerbănescu. În amintirea faptelor sale, în ziua de 17 noiembrie 2018 pe Muntele Azuga a fost montat un monument de marmură, care amintește trecătorilor prin acele locuri despre cel care și-a îndeplinit cu devotament și smerenie misiunea încredințată.

FROM THE ACTIVITY OF ARCHIMANDRITE JUSTIN ȘERBĂNESCU, THE CONFESSOR OF THE DIVISION 2 MOUNTAIN INFANTRY

Abstract: The participation of Romania at the First World War highlighted the place and role of the military clergy. One of those in the active structures of the army in August 1916 was Archimandrite Justin Șerbănescu, a representative figure of the Romanian army, the only one among the military confessors decorated with the Order „Mihai Viteazul” class III.

With Romania’s re-entry into the war on November 10/23, 1918, Captain priest Justin Șerbănescu asked to be remobilized, being appointed military confessor in the Division 2 Mountain Infantry, with which he participated in military operations in Transylvania and Hungary, being one of the few but happy military priests who entered Budapest with Romanian troops on August 4, 1919.

Keywords: Archimandrite Justin Șerbănescu, Romanian army, 1919, priest, Division 2 Mountain Infantry

NOTE

[1] Universitatea Hyperion din București.

[2] Pe larg în, Drd. Gabriel George Pătrașcu, Protosinghelul Justin Șerbănescu, singurul preot militar cavaler al Ordinului „Mihai Viteazul”, în „Misiunea”, Revista Centrului de Cercetare a Conlucrării Bisericii Ortodoxe Române cu Armata României „Paul Teodorescu”, Anul I, nr. 1/2014, p. 81-83; Florin Copcea, Memorialul preoților români din Primul Război Mondial 1916-1918, Editura Grafix, Craiova, 2018, p. 347-349.

[3] AMNR, Fond Marele Cartier General, Serviciul Religios, dosar nr. 40, f. 154.

[4] Ibidem, f. 155.

[5] Ibidem, f. 219-220.

[6] Ibidem, f. 220-222.

[7] Ibidem, f. 227-228.

[8] Ibidem, f. 229.

[9] Ibidem, f. 254.

[10] Ibidem, f. 267.

[11] Ibidem, f. 266.

[12] Opera pioasă a Diviziei 2 Vânători, în „Cultul eroilor noștri”, Anul II, Nr. 1, ianuarie 1921, p. 12-13.

[13] Arh. Episcopiei Ortodoxe Române, Fond Episcopia Ortodoxă română Oradea. Documente, Act nr. 687/1919 (II-17-1919).

[14] Eugen Stănescu, Gavriil Preda, Mircea Cosma, Iulia Stănescu, „Cavaleri ai Ordinului militar de război „Mihai Viteazul”, Editura Salgo, Sibiu, 2012, p. 90.